

Anexa nr..... la ordinul ministrului educației, cercetării și inovării nr..... /.....

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

PROGRAME ȘCOLARE

G E O G R A F I E

CLASELE a V-a – a VIII-a

Aprobate prin ordin al ministrului

Nr. _____/_____

București, 2009

NOTĂ DE PREZENTARE

Modificarea principală propusă de forma actuală a curriculum-ului este trecerea de la *centrarea învățării pe obiective* la *centrarea învățării pe dobândirea de competențe*. Totodată, este continuată trecerea de la *geografia de tip descriptiv* spre un demers de învățare care încurajează *înțelegerea relevanței geografiei pentru viața cotidiană*. Se urmărește, totodată, stimularea interesului elevilor de a cunoaște direct, de a investiga și de a înțelege faptul geografic imediat, precum și înțelegerea importanței protecției mediului ambiant pentru o viață sănătoasă și echilibrată. Studiul geografiei ar trebui să depășească – ori de câte ori este nevoie – spațiul sălii de clasă, realitatea înconjurătoare fiind orizontul cel mai potrivit de înțelegere a faptului geografic.

Structura programei cuprinde: competențele generale urmărite pe tot parcursul gimnaziului, sistemul de competențe specifice, conținuturi, precum și sugestii metodologice generale pentru fiecare clasă.

Competențele urmărite în predarea geografiei în gimnaziu fac parte dintr-un sistem mai larg și mai cuprinzător de competențe (generale și specifice) asumate pentru disciplina noastră în învățământul preuniversitar în întregul său; aceste competențe sunt în acord cu sistemul de competențe cheie al Comisiei Europene, asumat explicit de țara noastră.

În cazul geografiei din ciclul secundar inferior (gimnaziu), a fost construit un sistem de **competențe generale** care acoperă, prin dimensiunea educațională specifică a geografiei, principalele domenii ale competențelor cheie europene.

Geografia nu poate acoperi semnificativ competențele referitoare la **tehnologia informației** și de **comunicare într-o limbă străină**, deoarece nu își propune în mod explicit, prin finalitățile asumate, aceste domenii.

După cum este cunoscut, *sarcina principală a profesorului de geografie o reprezintă aplicarea curriculum-ului școlar în ansamblul său*, având în vedere toate elementele programei redată mai sus.

Pe clase, disciplinele școlare sunt:

- clasa a V-a: Geografia generală – elemente introductive.
- clasa a VI-a: Geografia Europei.
- clasa a VII-a: Geografia continentelor extraeuropene.
- clasa a VIII-a: Geografia României.

Dozarea pe clase a elementelor programei (atât a competențelor solicitate, cât și a conținuturilor) ține seama de evoluția posibilităților de învățare ale elevilor, de la clasa a V-a, până la clasa a VIII-a. Astfel, clasa a V-a continuă introducerea și familiarizarea elevilor în domeniul geografiei (începute în clasa a IV-a), iar clasele a VI-a și a VII-a realizează o aprofundare a achizițiilor dobândite prin diversificarea exemplurilor. Clasa a VIII-a concretizează aceste achiziții la nivelul unor conținuturi axate pe geografia României și aprofundează conceptele dobândite anterior.

Forma nouă, revizuită, a programei pentru clasa a V-a se bazează pe programa de clasa a IV-a, valabilă din anul școlar 2006 – 2007 și intitulată *Introducere în geografie – de la localitatea natală, la planetă*. În acest context, conținutul programei pentru clasa a V-a dezvoltă, la nivelul planetei, elementele minimale parcurse în clasa a IV-a, acordându-se totodată atenție raportării lor la nivelul orizontului local. În acest fel, conținuturile din programa pentru clasa a V-a își păstrează același caracter „introductiv” în abordarea învățării geografiei generale (la nivelul planetei), fiind însă legată mai mult de aspectele concrete ale orizontului local. În acest context, titlul complet al disciplinei școlare ar fi: *Geografia generală – elemente introductive (cu aplicații la orizontul local)*. La această clasă, o poziție educațională centrală trebuie să o aibă competențele de **comunicare** („utilizarea terminologiei”), competența metodologică de **utilizare a suporturilor cartografice**, precum și cea de **relaționare a mediului geografic cu elemente din matematică și științe**.

Programele pentru clasele a VI-a și a VII-a evită, în noua lor formă, anumite secvențe cu aspecte de repetitivitate. Astfel, există o mai bună corelare între caracteristicile generale ale continentelor, diferențierile lor regionale și caracteristicile geografice ale țărilor menționate pentru studiere în mod prevalent. Dimensiunea terminologică și dimensiunea cartografică a învățării au în continuare un caracter prevalent, dar se adaugă semnificativ **metodele generale de învățare**, componenta **socială și civică** a spațiului geografic și dimensiunea **culturală**.

Programa pentru clasa a VIII-a are modificări mai mici decât în cazul celorlalte programe, deoarece resursele de timp (2 ore) și specificul conținutului (Geografia României) permit o abordare relativ aprofundată a tematicii corespunzătoare. În cazul aplicării acestei programe, atenția principală a profesorilor trebuie să fie concentrată pe exemplificări relevante și semnificative, cu o reducere corespunzătoare a

elementelor informaționale care facilitează supraîncărcarea. La această clasă sunt angrenate toate domeniile de **competențe generale** asumate în ciclul gimnazial.

Existența acestor programe revizuite nu rezolvă de la sine pericolul supraîncărcării procesului educațional în condițiile existenței unor manuale cu un pronunțat caracter enciclopedist și descriptiv și al tentației profesorilor de a exemplifica suplimentar conținuturile manualelor.

În acest context, elementul inițial al procesului educațional trebuie să îl reprezinte *lectura atentă a programei*, cu toate elementele sale (competențe generale și specifice, conținuturi, activități de învățare, sugestii metodologice), iar apoi transformarea acesteia în instrumente derivate de proiectare (planificarea anuală, planificarea unităților de învățare, proiectarea minimală a lecțiilor).

(1) La clasa a V-a, dimensiunea nouă a programei revizuite o reprezintă *trecerea de la raportarea elementelor geografice ale planetei ca întreg, la perceperea elementelor de geografie generală din orizontul local*, într-o formă simplă și intuitivă. Această relaționare permanentă între elementele geografice ale planetei ca întreg și elementele corespunzătoare din orizontul local constituie paradigma principală a învățării geografiei la acest nivel.

În forma actuală, geografia de clasa a V-a, deși are titlul de **geografie generală**, nu încorporează tematica exhaustivă a acesteia, ci constituie doar un demers introductiv de învățare prin intermediul elementelor semnificative perceptibile la nivel local și la scară globală. Programa actuală de bazează pe parcurgerea anterioară corespunzătoare a noii programe pentru clasa a IV-a: (*Introducere în geografie – de la localitatea natală la planetă*).

Tematica clasei a V-a nu epuizează geografia generală, ci își propune să îi **familiarizeze pe elevi cu elemente, fenomene și procese geografice predominant observabile (direct sau indirect)**, care să aibă totodată un aspect relevant pentru existența cotidiană a elevilor. În contextul în care elevii vin în contact cu o cantitate mare de informații (inclusiv de geografie) prin intermediul mass-media, geografia pentru clasa a V-a își propune să *ordoneze aceste informații* pentru prima oară, într-o structură coerentă și esențializată, care oferă imaginea întregului planetar și a elementelor concrete din orizontul local.

Având în vedere acest aspect, un element semnificativ îl reprezintă încercarea profesorului *de a le oferi elevilor un univers coerent, sintetic și neîncărcat informațional asupra elementelor de bază ale Pământului ca întreg și ale orizontului local*.

Programa actuală cuprinde modificări semnificative în componentele sale, la care se adaugă elemente metodologice suplimentare, destinate unei învățări de calitate în condițiile evitării supraîncărcării.

Competențele specifice se urmăresc pe parcursul întregului an școlar, în conformitate cu parcurgerea succesiunii tematice. Se poate observa că nu există competențe specifice care să stimuleze memorarea unor noțiuni și denumiri, cu reproducerea corespunzătoare a acestora.

Sugestiile metodologice au un pronunțat caracter deschis, iar experiența profesorilor poate lărgi semnificativ aria acestora. Menționăm că nici în cadrul activităților de învățare **nu există** sugestii care să se refere la *dictarea denumirilor și memorarea unor mari cantități de informații*.

Conținuturile sunt redată conform celor două situații de alocare a resurselor de timp: pentru o oră săptămânal și două ore săptămânal. Această formă permite o mai bună sesizare a caracterului complementar între cele două situații. În cazul claselor în care există un interes suplimentar pentru geografie, dar resursele de timp sunt de o oră, pot fi abordate și elemente din curriculum complementar (pentru a doua oră); forma actuală a programei vizualizează mai bine această posibilitate.

(2) La clasa a VI-a, studierea geografiei Europei se realizează în prezent, în majoritatea țărilor europene, la același nivel de vârstă.

Elementul informațional esențial pentru elevi îl reprezintă suprapunerea spațială a țării noastre pe continentul european și o similitudine generală a problematicii geografice. Integrarea României în Uniunea Europeană valorizează și mai mult elementele geografice ale continentului nostru, cu o utilitate nemijlocită în existența cotidiană a elevilor.

Competențele specifice sunt formulate în termeni relativ generali, dar cu o anumită concretizare explicită a acestora la nivelul conținuturilor oferite. Concretizarea se realizează, însă, prin anumite activități de învățare specifice și prin construirea unor situații de învățare bazate pe conținuturi referitoare la continentul european; aceste situații de învățare trebuie să ducă la atingerea competențelor specifice.

Exemplele de activități de învățare, care au, de asemenea, un caracter general, vor fie concretizate la nivelul continentului european.

Conținuturile sunt organizate în cele două situații de resurse de timp din planul de învățământ: pentru o oră săptămânal (redate prin litere drepte) și pentru două ore săptămânal (redate prin litere italice).

Conținuturile pentru două ore săptămânal (CD) sunt complementare celor precizate pentru câte o oră și urmează să fie abordate, pe cât posibil, în succesiunea presupusă de logica internă a disciplinei.

Conținuturile cuprind o abordare generală a Europei, urmată de o scurtă prezentare a regiunilor și apoi de studierea acestora și a țărilor reprezentative. Conținuturile obligatorii precizează un anumit număr de țări care urmează să fie studiate în mod obligatoriu. Conținuturile complementare (pentru două ore) menționează și celelalte țări europene, care pot fi studiate la alegere, sau într-o formă sintetică.

În programă sunt menționate toate țările europene, pentru a sublinia optica immanentă acestei programe, de prezentare a tuturor țărilor europene, spre deosebire de situațiile similare din alte sisteme de învățământ, care au o mare selectivitate a prezentării țărilor. În cazul prezentei programe, nu se sugerează studierea tuturor țărilor; menționarea lor ca atare în programa școlară semnalează și existența lor în manuale. Acest fapt permite oricărui elev, dacă este interesat, să aibă *posibilitatea parcurgerii unor informații minimale despre orice țară europeană*. Această oportunitate concretizează și viziunea inițială a programei, de echidistanță față de țările continentului nostru.

Un element important pe care îl pune în evidență noua programă îl reprezintă raportul dintre caracteristicile generale ale continentului, elementele regionale definitorii și studierea unor țări. În acest context, este evident că profesorul are o importanță deosebită în organizarea și selectarea conținuturilor, astfel încât să evite suprapunerile, repetările și supraîncărcarea informațională.

În cazul prezentării țărilor, există tendința unei abordări de tip enciclopedist, în care fiecare țară să beneficieze de o abordare cât mai completă a elementelor sale geografice, pornind de la poziția geografică, vecini și limite, caracteristicile fizico – geografice, populația și așezările omenești, aspecte ale economiei și ale potențialului turistic. Un astfel de algoritm ar presupune o anumită repetitivitate și monotonie în prezentarea geografică a țărilor, fără atingerea unor competențe noi. Programa școlară nu sugerează o astfel de abordare, care ar deschide în mod nemijlocit posibilități largi de supraîncărcare informațională. Programa cuprinde referiri frecvente la obligativitatea selectivității informației și a introducerii acesteia în sisteme de instruire care să faciliteze o învățare activă și susținută de interes din partea elevilor.

(3) La clasa a VII-a, titlul disciplinei școlare (*Geografia continentelor extraeuropene*) sugerează foarte clar perspectiva din care are loc învățarea geografiei continentelor și a țărilor: de la continentul natal, la continentele situate în exteriorul acestuia. Prin poziție, celelalte continente „extraeuropene” concretizează în plus această paradigmă de organizare a învățării geografiei „în jurul Europei”.

Programa școlară pentru clasa a VII-a este, în linii generale, similară celei anterioare, prin ofertarea unor **competențe specifice** comparabile. **Conținuturile** au, de asemenea, structuri similare (caracteristici generale ale continentelor, diferențieri regionale, țări semnificative), adaptate celorlalte continente.

Parcursul succesiv a unor elemente cu aparență de repetitivitate (continent – regiune – țară) poate induce o anumită monotonie în procesul educațional și o diminuare a interesului elevilor. În cazul geografiei pentru clasa a VII-a, este evidentă, de asemenea, prevalența denumirilor asupra noțiunilor; în această clasă, numărul de noțiuni noi care pot fi abordate este relativ limitat; în același timp însă, există posibilitatea oferirii unui număr mare de informații. Acest fapt facilitează tentația enciclopedizării predării prin prezentarea unor denumiri și detalii care favorizează supraîncărcarea elevilor.

În mod asemănător geografiei Europei, continentele extraeuropene trebuie să beneficieze de o semnificativă esențializare sub raportul denumirilor. Dacă aceste denumiri și fapte specifice sunt localizate cartografic, posibilitatea fixării și a utilizării lor funcționale devine mult mai mare.

Geografia continentelor extraeuropene permite construirea unei imagini din ce în ce mai complete asupra planetei ca întreg, sub raportul caracteristicilor sale geografice esențiale. Lărgirea succesivă a spațiului geografic prin abordarea unor noi continente, regiuni și țări, *oferă posibilitatea înțelegerii simultaneității producerii unor fenomene și evenimente, oriunde ar fi situate ele pe glob*. Acest lucru permite localizarea oricărui element sau eveniment nou, pe suportul cartografic al planiglobului fizic sau politic, al continentului și al țării respective.

Interesul elevilor pentru învățarea continentelor extraeuropene le permite să înțeleagă mai bine lumea în care își desfășoară activitatea, deoarece **geografia continentelor** este, înainte de orice, o **geografie elementară a lumii contemporane**.

Elevii au posibilitatea să fixeze spațial și să înțeleagă evenimente care se produc pe parcursul unui an școlar: manifestări vulcanice, cutremure, fenomene climatice, hazarduri, precum și aspecte din sfera social – economică.

La sfârșitul clasei a VII-a este utilă o *privire sintetică asupra tuturor continentelor* și formarea unei imagini a Pământului ca întreg reprezentat de planiglobul terestru.

Competențele specifice nu au elemente de concretizare prin conținuturi explicite; de aceea, în organizarea procesului educațional, situațiile de învățare trebuie să cuprindă referiri semnificative la conținuturile prevăzute în programă.

Conținuturile sunt organizate asemănător clasei anterioare (continente, regiuni și țări). După cum se poate observa, cele două componente (prezentarea generală a continentului și prezentarea regiunilor și a unor țări) sunt complementare și permit parcurgerea lor în succesiune. Între cele două situații de conținuturi oferite există o diferențiere calitativă și nu doar o simplă adăugare de regiuni, țări sau denumiri suplimentare.

(4) La clasa a VIII-a, studierea geografiei României într-o formă apropiată de cea actuală are vechi tradiții. În prezent, algoritmul de parcurgere și de predare a geografiei României se bazează pe o abordare liniară, de la „poziția geografică” la „turism”. Resursele de timp de 2 ore oferă întregii generații de elevi posibilitatea unei pregătiri asemănătoare.

Programa oferă o prezență echilibrată a componentelor geografice ale teritoriului național. Cu toate acestea, o anumită tradiție în prezentarea detaliată a unor capitole (unitățile de relief, industria) se regăsește ca atare în manualele școlare actuale. Este păstrată abordarea tradițională a reliefului, aceea de prezentare a unităților majore (de la Carpații Orientali la Delta Dunării), a diviziunilor și subdiviziunilor acestora, cu o încărcătură informațională presupusă de descrierea detaliată a lor.

Competențele specifice ale acestei clase au, într-o măsură importantă, semnificația unor „competențe finale”. Acestea reprezintă, în acest fel, *competențe ale întregului ciclu gimnazial*, chiar dacă sunt urmărite prin intermediul unor conținuturi centrate pe geografia României.

În cazul acestei discipline școlare, există o reală tentație din partea cadrelor didactice de a aprofunda partea informativă (memorativă) a învățării și de a utiliza un număr important de denumiri. Aceste elemente duc în mod evident la supraîncărcarea elevilor, fără ca existența lor să fie solicitată de atingerea unor competențe sau de evaluările finale.

În cazul noii programe, prin asumarea unor competențe specifice ca parte finală a atingerii competențelor generale ale ciclului gimnazial, trebuie să avem în vedere trecerea de la „a memora cât mai mult” la „a învăța cât mai bine”. Învățarea eficientă nu se poate realiza în afara unor activități centrate pe utilizarea suporturilor cartografice. De asemenea, ea nu poate fi echivalată cu învățarea unui număr cât mai mare de denumiri. Elevii nu trebuie să memoreze și să reproducă un număr important de denumiri, ci trebuie să aibă competența de a le identifica în surse diferite și de a le localiza în mod corespunzător.

Programa oferă mari posibilități de abordare constructivă și nuanțată a conținuturilor (care nu presupun utilizarea unei cantități mari de date de informare). Conținuturile sunt presupuse, într-o formă esențializată și sintetizată, care face posibilă „completarea” lor factuală (și nu numai de căutarea și denumirea și informații) pe parcursul timpului.

Geografia la acest nivel are un caracter privilegiat prin existența unor evaluări care au semnificație pentru traseul elevilor. Pregătirea pentru aceste evaluări trebuie să aibă în vedere acoperirea programei corespunzătoare în forma în care este solicitată.

Evaluările realizate la această clasă (prin teze sau teste) trebuie să urmeze modelul și formatul evaluărilor la nivel național practicate până în prezent.

2. COMPETENȚE GENERALE

PENTRU CICLUL GIMNAZIAL (CLASELE V – VIII)

1. Utilizarea limbajului specific în prezentarea și explicarea realității geografice
2. Utilizarea corectă a numelor proprii și a termenilor în limbi străine
3. Transferarea unor elemente din matematică științe și tehnologie în studierea mediului terestru
4. Raportarea realității geografice la un suport cartografic și grafic
5. Accesarea și utilizarea conținuturilor cu caracter geografic prin tehnologiei informației și comunicării
6. Identificarea și explicarea dimensiunii sociale, civice și culturale a caracteristicilor spațiului geografic
7. Dobândirea unor deprinderi și tehnici de lucru pentru pregătirea permanentă
8. Elaborarea unor modele și soluții de organizare a spațiului geografic din perspectiva dezvoltării durabile

3. ATITUDINI ȘI VALORI

- Atitudinea pozitivă față de educație, cunoaștere, societate, cultură, civilizație
- Interes pentru cunoașterea României, a Europei și a lumii contemporane
- Respectul pentru diversitatea naturală și umană a lumii contemporane
- Conservarea și ocrotirea mediului de viață din România, din Europa și din lume
- Disponibilitatea pentru învățarea permanentă

4. CORELAREA DINTRE DOMENIILE DE COMPETENȚE CHEIE ȘI COMPETENȚELE GENERALE ALE DISCIPLINEI

Competențe cheie	Competențe generale (ale disciplinei)
1. Comunicarea în limbă maternă	1. Utilizarea limbajului specific în prezentarea și explicarea realității geografice
2. Comunicarea în limbi străine	2. Utilizarea corectă a numelor proprii și a termenilor în limbi străine
3. Competențe matematice și competențe de bază în științe și tehnologii	3. Transferarea unor elemente din matematică științe și tehnologie în studierea mediului terestru 4. Raportarea realității geografice la un suport cartografic și grafic
4. Competența digitală	5. Accesarea și utilizarea conținuturilor cu caracter geografic prin tehnologiei informației și comunicării
5. Competența socială și competențe civice	6. Identificarea și explicarea dimensiunii sociale, civice și culturale a caracteristicilor spațiului geografic
6. A învăța să înveți	7. Dobândirea unor deprinderi și tehnici de lucru pentru pregătirea permanentă
7. Inițiativă și antreprenariat	8. Elaborarea unor modele și soluții de organizare a spațiului geografic din perspectiva dezvoltării durabile
8. Sensibilizare și exprimare culturală	6. Identificarea și explicarea dimensiunii sociale, civice și culturale a caracteristicilor spațiului geografic

Competențele generale ale disciplinei școlare sunt detaliate în cadrul programelor pentru fiecare clasă, în competențe specifice.

Asocierea dintre domeniile de competențe – cheie sugerate de Comisia Europeană (redate în coloana din stânga prin cifrele corespunzătoare acestora, de la 1 la 8) și competențele generale ale geografiei din ciclul gimnazial (redate în coloana din dreapta) au un grad de corespondență foarte general. Există competențe specifice care pot fi corelate cu elemente (cunoștințe, atitudini, valori) care definesc domenii de competențe diferite. Există, de asemenea, competențe generale ale geografiei școlare (cu competențele specifice corespunzătoare) care au o anumită individualitate față de domeniile de competențe – cheie și nu pot fi corelate în mod strict cu acestea. În această categorie, există o competență generală referitoare la relaționarea realității geografice cu reprezentarea ei grafică și cartografică, care are corelații cu mai multe domenii de competențe – cheie. S-a preferat exploatarea unei legături mai strânse cu domeniul de competențe matematice și competențe în științe și tehnologii, deoarece dimensiunea metodologică este mai strânsă cu acest domeniu.

Competențele specifice construite și asumate pentru fiecare clasă au, de regulă, un nivel mediu și pot fi atinse în condițiile unor resurse de timp minime (o oră săptămânal) și colectivități de elevi cu o instruire anterioară corespunzătoare; aceste competențe sunt „obligatorii” și sunt redată cu litere aldine (drepte), pentru a marca apartenența lor la resursele obligatorii de timp din TC (o oră).

Există și competențe specifice cu un caracter complementar, redată cu litere italice, pentru a sublinia legătura lor cu resursele de timp diferențiate din CD (a doua oră). Acestea pot fi atinse și în cazul unor colectivități de elevi care, deși beneficiază de resurse minime de timp (o oră), au un interes major de învățare.

5. COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

5.1. CLASA a V-a: Geografie generală – elemente introductive

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Recunoașterea termenilor geografici în texte diferite</p> <p>1.2. Precizarea, în cuvinte proprii, a sensului termenilor geografici de bază</p> <p>1.3. Utilizarea termenilor geografici simpli în contexte cunoscute sau în contexte noi</p> <p>1.4. Elaborarea unui text coerent utilizând termeni geografici</p> <p>2.1. Recunoașterea denumirilor și termenilor geografici în limbi străine</p> <p>3.1. Transferarea elementelor din matematică și științe în domeniul geografiei, pentru înțelegerea și descrierea caracteristicilor planetei ca întreg</p> <p>3.2. Identificarea legăturilor între elemente, fenomene și procese observabile</p> <p>3.3. Explicarea fenomenelor și proceselor specifice mediului la nivelul orizontului local și al planetei</p> <p>3.4. Prezentarea structurată a componentelor naturale ale planetei ca întreg și ale orizontului local</p> <p>3.5. Explicarea legăturilor dintre realitatea observată și fenomene din domeniul științelor naturii</p> <p>3.6. Utilizarea operațiilor și noțiunilor matematice la nivel elementar</p> <p>4.1. Identificarea principalelor elemente naturale și socio-economice reprezentate pe un suport cartografic</p> <p>4.2. Utilizarea semnelor convenționale</p> <p>4.3. Poziționarea corectă a elementelor geografice pe reprezentările cartografice specifice</p> <p>4.4. Utilizarea reprezentărilor grafice simple</p> <p>5.1. Identificarea informațiilor cu caracter geografic în baze de date accesibile prin internet</p> <p>6.1. Explicarea importanței mediului geografic pentru om și societate</p> <p>6.2. Explicarea diversității naturale și umane a lumii realizând corelații cu informațiile dobândite la alte discipline școlare</p> <p>7.1. Aplicarea cunoștințelor și deprinderilor învățate</p> <p>7.2. Utilizarea metodelor simple de investigare (observare, analiză, interpretare)</p> <p>7.3. Identificarea reperelor observabile de timp</p> <p>7.4. Prelucrarea informației: completarea unui tabel cu date extrase din alte surse</p> <p>7.5. Ordonarea elementelor, fenomenelor și proceselor folosind diferite criterii de clasificare: cantitative, calitative și teritoriale</p> <p>7.6. Caracterizarea elementelor, fenomenelor și proceselor după un algoritm dat</p>	<p>Pământul ca planetă</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pământul – corp cosmic ▪ Reprezentarea suprafeței Pământului ▪ Harta geografică ▪ Reprezentarea orizontului local ▪ <i>Globul geografic și planiglobul</i> <p>Relieful Pământului</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Relieful – caracteristici generale ▪ Forme majore ale reliefului terestru ▪ Relieful major al continentelor ▪ Relieful orizontului local ▪ <i>Bazine oceanice și continente</i> ▪ <i>Țărmurile: golfuri, insule și peninsule</i> ▪ <i>Reprezentarea elementelor reliefului din orizontul local</i> <p>Atmosfera – caracteristici generale</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Atmosfera ▪ Temperatura aerului și precipitațiile ▪ Vremea și clima orizontului local și apropiat ▪ <i>Presiunea aerului și vânturile</i> ▪ <i>Zonele climatice ale globului</i> ▪ <i>Fenomene climatice deosebite.</i> <p>Hidrosfera</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hidrosfera – caracteristici generale. ▪ Oceanele și mările. ▪ Râuri și lacuri ▪ Elemente de hidrografie a orizontului local ▪ <i>Bazinul Mării Mediterane</i> ▪ <i>Ghețarii</i> <p>Biosfera</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Biosfera – caracteristici generale ▪ Domeniile de viață ale Terrei ▪ Conservarea biosferei ▪ Vegetația și animalele din orizontul local și apropiat ▪ <i>Factorii care influențează răspândirea viețuitoarelor</i> ▪ <i>Repartiția geografică a viețuitoarelor: zona caldă, zona temperată, zona rece</i> <p>Solul (pedosfera)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Solul – caracteristici generale ▪ <i>*Răspândirea pe glob a principalelor soluri</i> <p>Geografia populației și așezărilor omenești</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Numărul locuitorilor și răspândirea populației pe Terra ▪ <i>Dinamica populației</i> ▪ <i>Mobilitatea populației pe Terra</i> ▪ Așezări umane - caracteristici generale. Așezări rurale și urbane ▪ <i>Viața în așezările umane</i> ▪ <i>Mari aglomerații urbane</i>

Competențe specifice	Conținuturi
7.7. Compararea elementelor, fenomenelor și proceselor după caracteristicile geografice solicitate, stabilind asemănări și deosebiri 7.8. Descrierea elementelor, fenomenelor și proceselor observate (direct sau indirect) 7.9. Reprezentarea prin desen schematic a elementelor și fenomenelor învățate 8.1. Identificarea soluțiilor de protecție a mediului geografic din orizontul local sau îndepărtat	Resursele naturale Resursele naturale: Caracterizare generală Activitățile economice <ul style="list-style-type: none"> ▪ Agricultura – caracteristici generale ▪ Industria – caracteristici generale ▪ Căile de comunicație ▪ Turismul ▪ Activități economice în localitatea natală și în orizontul apropiat ▪ <i>Ramurile industriei</i> ▪ <i>Transporturile și comerțul – aspecte generale</i> ▪ <i>Efectele activităților umane asupra mediului. Planeta în transformare.</i>

Competențele specifice și conținuturile care formează „curriculum – nucleu” fac parte din trunchiul comun (TC), au ca resurse de timp o oră săptămânal și sunt marcate cu litere aldine (drepte). Conținuturile care formează „curriculum diferențiat” (CD), pentru a doua oră săptămânal, sunt marcate cu litere italice.

Toate competențele specifice din coloana din stânga se referă la toate conținuturile din coloana din dreapta, existând între acestea o corespondență de grup. Nu există o legătură biunivocă între o anumită competență și un anumit conținut. Profesorul poate urmări realizarea unor competențe specifice prin oricare din conținuturile oferite în coloana din dreapta. De asemenea, în parcurgerea unor anumite conținuturi, rezultate din logica disciplinei școlare și din succesiunea capitolelor, profesorul poate să își propună abordarea oricăror competențe specifice din coloana din stânga, în condițiile în care conținuturile pot duce la dobândirea acestor competențe.

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

5.2. CLASA a VI-a: Geografia Europei

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Recunoașterea termenilor geografici în texte diferite</p> <p>1.2. Precizarea, în cuvinte proprii, a sensului termenilor geografici de bază</p> <p>1.3. Utilizarea termenilor geografici simpli în contexte cunoscute sau în contexte noi</p> <p>1.4. Elaborarea unui text coerent utilizând termeni geografici</p> <p>2.1. Identificarea denumirilor și termenilor din geografia Europei în limbi străine</p> <p>2.2. Citirea corectă a denumirilor și a termenilor geografici din limbile străine europene</p> <p>3.1. Transferarea elementelor din matematică și științe pentru explicarea realității geografice europene</p> <p>3.2. Explicarea fenomenelor și proceselor naturale și umane specifice geografiei Europei</p> <p>3.3. Prezentarea structurată a componentelor geografice ale Europei, ale regiunilor și ale țărilor sale</p> <p>3.4. Analiza comparativa a elementelor din realitatea geografică europeană după caracteristicile solicitate, stabilind asemănări și deosebiri</p> <p>3.5. Utilizarea operațiilor și noțiunilor matematice la nivel elementar</p> <p>3.6. Identificarea influențelor tehnologiilor asupra caracteristicilor geografice ale mediului european</p> <p>4.1. Identificarea principalelor elemente naturale și socio-economice reprezentate pe un suport cartografic</p> <p>4.2. Citirea hărții și utilizarea corectă a semnelor convenționale</p> <p>4.3. Poziționarea corectă a elementelor geografice pe reprezentările cartografice ale Europei</p> <p>4.4. Utilizarea reprezentărilor grafice simple pentru ilustrarea elementelor de geografie a Europei</p> <p>4.5. Utilizarea sistemului de coordonate geografice în localizarea elementelor și fenomenelor pe continentul european</p> <p>5.1. Identificarea informațiilor cu caracter geografic referitoare la Europa, în baze de date accesibile prin internet</p> <p>5.2. Prezentarea caracteristicilor geografice ale țărilor pe baza unor date accesate prin internet</p> <p>6.1. Explicarea importanței mediului geografic european pentru om și societatea continentului nostru</p> <p>6.2. Explicarea diversității naturale, umane și culturale a Europei realizând corelații cu informațiile dobândite la alte discipline școlare</p>	<p>Europa – caracterizare generală</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Poziția geografică, limitele, țărmurile, întinderea ▪ Relief – caracteristici generale, unități majore ▪ Climă ▪ Ape ▪ Vegetație, faună, soluri ▪ Populația ▪ Așezări umane <p>Harta politică</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Resurse naturale ▪ Activități economice (agricultură, industrie, transporturi, turism) ▪ <i>Țărmurile: golfuri și peninsule</i> ▪ <i>Trepte și unități majore de relief</i> ▪ <i>Zone și tipuri climatice</i> ▪ <i>Mări și lacuri</i> ▪ <i>Zonele biogeografice</i> ▪ <i>Dinamica și mobilitatea populației</i> ▪ <i>Tipuri de așezări rurale și urbane</i> ▪ <i>Tipuri de state</i> ▪ <i>Resursele energetice</i> ▪ <i>Tipuri de activități economice</i> <p>Europa – regiuni și țări (caracteristici generale)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Diferențieri geografice regionale. UE ▪ <i>Diferențieri naturale și socio - economice</i> <p>Europa centrală</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ specificul geografic și statele: Germania, Ungaria, România, Republica Moldova ▪ <i>alte state: Austria, Elveția, Polonia, Cehia, Slovacia,</i> <p>Europa de sud (mediteraneană)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ specificul geografic și statele: Italia, Spania, Portugalia, Grecia. ▪ <i>alte state: Bulgaria, Serbia, Albania, Macedonia, Bosnia-Herțegovina, Muntenegru, Croația, Slovenia</i> <p>Europa de est (specificul geografic)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rusia ▪ <i>alte state: Ucraina, Belarus, Estonia, Lituania, Letonia</i> <p>Europa de vest (atlantică)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ specificul geografic și statele: Franța, Regatul Unit ▪ <i>alte state: Belgia, Olanda, Luxemburg, Irlanda</i> <p>Europa de nord</p> <p>specificul geografic și statele: Suedia și Norvegia</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>alte state: Danemarca, Islanda, Finlanda</i>

<p>7.1. Aplicarea cunoștințelor și deprinderilor învățate</p> <p>7.2. Utilizarea metodelor simple de investigare (observare, analiză, interpretare)</p> <p>7.3. Utilizarea reperelor convenționale de timp</p> <p>7.4. Prelucrarea informației: completarea unui tabel cu date extrase din alte surse, analizarea datelor din tabele, interpretarea unei diagrame simple etc.</p> <p>7.5. Ordonarea elementelor, fenomenelor și proceselor folosind diferite criterii de clasificare: cantitative, calitative, cronologice și teritoriale</p> <p>7.6. Caracterizarea elementelor, fenomenelor și proceselor după un algoritm dat</p> <p>7.7. Explicarea relațiilor între grupuri de elemente, fenomene și procese ale mediului geografic</p> <p>7.8. Analizarea elementelor din realitatea europeană observată (direct sau indirect)</p> <p>8.1. Identificarea soluțiilor de protecție a mediului geografic european</p>	
--	--

Notă: Statele care urmează să fie studiate în mod obligatoriu vor fi prezentate într-o formă esențială, sintetică și intuitivă. Elementele specifice vor sublinia caracteristicile geografice principale, cu exemple semnificative și minimale. Nu este necesară o corespondență între o oră de clasă și studierea unei țări; pot fi studiate două sau mai multe țări într-o singură oră. Statele oferite pentru ora suplimentară (unde profesorul are 2 ore la dispoziție) vor fi studiate la alegere sau într-un mod esențializat, cu exemple minimale.

Competențele specifice și conținuturile care formează „curriculum – nucleu” fac parte din trunchiul comun (TC), au ca resurse de timp o oră săptămânal și sunt marcate cu litere aldine (drepte). Conținuturile care formează „curriculum diferențiat” (CD), pentru a doua oră săptămânal, sunt marcate cu litere italice. Toate competențele specifice din coloana din stânga se referă la toate conținuturile din coloana din dreapta, existând între acestea o corespondență de grup. Nu există o legătură biunivocă între o anumită competență și un anumit conținut. Profesorul poate urmări realizarea unor competențe specifice prin oricare din conținuturile oferite în coloana din dreapta. De asemenea, în parcurgerea unor anumite conținuturi, rezultate din logica disciplinei școlare și din succesiunea capitolelor, profesorul poate să își propună abordarea oricăror competențe specifice din coloana din stânga, în condițiile în care conținuturile pot duce la dobândirea acestor competențe.

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

5.3. CLASA a VII-a: Geografia continentelor extraeuropene

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Recunoașterea termenilor geografici în texte diferite</p> <p>1.2. Precizarea, în cuvinte proprii, a sensului termenilor geografici de bază</p> <p>1.3. Utilizarea termenilor geografici simpli în contexte cunoscute sau în contexte noi</p> <p>1.4. Construirea unui text coerent utilizând termeni geografici</p> <p>2.1. Recunoașterea denumirilor și termenilor din geografia țărilor extraeuropene în limbi străine</p> <p>2.2. Citirea corectă a denumirilor și termenilor geografici din limbi străine</p> <p>3.1. Transferarea elementelor din matematică și științe pentru explicarea realității geografice a continentelor extraeuropene</p> <p>3.2. Explicarea fenomenelor și proceselor specifice geografiei continentelor extraeuropene</p> <p>3.3. Prezentarea structurată a componentelor geografice ale continentelor extraeuropene, a regiunilor și țărilor acestora</p> <p>3.4. Analiza comparativă a elementelor din realitatea geografică extraeuropeană după caracteristicile solicitate, stabilind asemănări și deosebiri</p> <p>3.5. Utilizarea operațiilor și noțiunilor matematice la nivel elementar</p> <p>3.6. Identificarea influențelor tehnologiilor asupra caracteristicilor geografice ale continentelor și țărilor extraeuropene</p> <p>4.1. Identificarea principalelor elemente naturale și socio-economice reprezentate pe hărți ale continentelor extraeuropene</p> <p>4.2. Citirea hărții și utilizarea semnelor convenționale</p> <p>4.3. Poziționarea corectă a elementelor geografice pe reprezentările cartografice ale continentelor extraeuropene</p> <p>4.4. Utilizarea reprezentărilor grafice simple pentru ilustrarea elementelor de geografie a continentelor extraeuropene</p> <p>4.5. Utilizarea sistemului de coordonate geografice în localizarea elementelor și fenomenelor pe continentele extraeuropene</p> <p>4.6. Realizarea reprezentărilor grafice simple, pe baza unor date oferite</p> <p>5.1. Utilizarea informațiilor cu caracter geografic referitoare la continentele extraeuropene, la regiunile și la țările acestora, din baze de date accesibile prin internet</p> <p>5.2. Prezentarea caracteristicilor geografice ale țărilor pe baza unor date accesate prin internet</p> <p>6.1. Explicarea importanței mediului geografic din continentele extraeuropene pentru om și</p>	<p>ASIA</p> <p>Caracteristici generale</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Poziția geografică, limitele, întinderea ▪ Relief ▪ Climă. Ape ▪ Vegetație, faună, soluri ▪ Populație și așezări umane. Harta politică ▪ Resursele naturale și economie ▪ <i>Țărmuri, insule și peninsule, golfuri</i> ▪ <i>Unități majore de relief</i> ▪ <i>Zone și tipuri de climă</i> ▪ <i>Lacuri și mări. Zone biogeografice</i> ▪ <i>Așezări rurale și urbane. Tipuri de state</i> ▪ <i>Resursele energetice</i> <p>Regiuni și țări</p> <p>Asia de Vest și Sud-Vest (Orientul Apropiat și Mijlociu): elemente specifice</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ statele: Israel, Turcia. ▪ <i>alte state: Arabia Saudită, Iran</i> <p>Asia de Sud – caracteristici</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>India, alte state</i> <p>Asia de Est și de Sud-Est – caracteristici generale</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ China, Japonia ▪ <i>Indonezia, alte state din Asia de Sud-Est</i> <p>AFRICA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Poziție geografică, limite și întindere ▪ Caracteristici fizico-geografice (relief, climă, ape, vegetație, faună) ▪ Populație. Așezări umane ▪ Resurse naturale. Economia ▪ <i>Harta politică</i> ▪ <i>Țărmuri, insule, peninsule, golfuri</i> ▪ <i>Diferențieri fizico - geografice</i> ▪ <i>Deosebiri teritoriale demografice și economice. Republica Africa de Sud și Egipt: privire comparativă</i> <p>AMERICA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Poziție geografică, limite și întindere ▪ Caracteristici fizico-geografice (relief, climă, ape, vegetație, faună) ▪ Populație și așezările umane ▪ Harta politică ▪ Resurse naturale. Economia ▪ <i>Țărmuri, insule, peninsule, golfuri</i> ▪ <i>Diferențieri fizico – geografice</i> ▪ <i>Deosebiri demografice și economice teritoriale. Tipuri de state</i> ▪ America de Nord și Centrală: Statele Unite ale Americii, Canada, Mexic ▪ America de Sud: Brazilia, Argentina <p>AUSTRALIA - caracteristici geografice</p> <p>OCEANIA -Caracteristici geografice. Noua Zeelandă</p> <p>ANTARCTICA - caracteristici geografice</p>

<p>societate</p> <p>6.2. Explicarea diversității naturale, umane și culturale a continentelor extraeuropene realizând corelații cu informațiile dobândite la alte discipline școlare</p> <p>7.1. Aplicarea cunoștințelor și deprinderilor învățate</p> <p>7.2. Utilizarea metodelor simple de investigare (observare, analiză, interpretare)</p> <p>7.3. Prelucrarea informației: analizarea datelor din tabele, interpretarea unei diagrame simple.</p> <p>7.4. Ordonarea elementelor, fenomenelor și proceselor folosind diferite criterii de clasificare: cantitative, calitative, cronologice și teritoriale</p> <p>7.5. Caracterizarea unor elemente, fenomene și procese după un algoritm dat</p> <p>7.6. Explicarea unor elemente, fenomene și procese observate (direct sau indirect)</p> <p>7.7. Explicarea relațiilor între grupuri de elemente fenomene și procese ale mediului geografic</p> <p>7.8. Analizarea unor elemente din realitatea continentelor și țărilor extraeuropene observată (direct sau indirect)</p> <p>8.1. Identificarea unor soluții de protecție a mediului geografic extraeuropean</p>	
--	--

Notă: Statele care urmează să fie studiate în mod obligatoriu vor fi prezentate într-o formă esențială, sintetică și intuitivă. Elementele specifice vor sublinia caracteristicile geografice principale, cu exemple semnificative și minimale. Nu este necesară o corespondență între o oră de clasă și studierea unei țări; pot fi studiate două sau mai multe țări într-o singură oră. Statele ofertate pentru ora suplimentară (unde profesorul are 2 ore la dispoziție) vor fi studiate la alegere sau într-un mod esențializat, cu exemple minimale.

Competențele specifice și conținuturile care formează „curriculum – nucleu” fac parte din trunchiul comun (TC), au ca resurse de timp o oră săptămânal și sunt marcate cu litere aldine (drepte). Conținuturile care formează „curriculum diferențiat” (CD), pentru a doua oră săptămânal, sunt marcate cu litere italice. Toate competențele specifice din coloana din stânga se referă la toate conținuturile din coloana din dreapta, existând între acestea o corespondență de grup. Nu există o legătură biunivocă între o anumită competență și un anumit conținut. Profesorul poate urmări realizarea unor competențe specifice prin oricare din conținuturile ofertate în coloana din dreapta. De asemenea, în parcurgerea unor anumite conținuturi, rezultate din logica disciplinei școlare și din succesiunea capitolelor, profesorul poate să își propună abordarea oricăror competențe specifice din coloana din stânga, în condițiile în care conținuturile pot duce la dobândirea acestor competențe.

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

5.4. CLASA a VIII-a: Geografia României

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Identificarea termenilor geografici în texte diferite</p> <p>1.2. Definirea, în cuvinte proprii, a sensului termenilor geografici de bază</p> <p>1.3. Utilizarea termenilor geografici în contexte cunoscute sau în contexte noi</p> <p>1.4. Elaborarea unui text coerent utilizând termeni geografici</p> <p>1.5. Descrierea elementelor, fenomenelor, proceselor sau sistemelor geografic utilizând termeni geografici</p> <p>3.1. Transferarea elementelor din matematică și științe pentru explicarea realității geografice a României</p> <p>3.2. Explicarea fenomenelor și proceselor specifice mediului înconjurător din țara noastră</p> <p>3.3. Prezentarea structurată a sistemului teritorial geografic al României</p> <p>3.4. Corelarea realității geografice cu fenomene din domeniul altor științe</p> <p>3.5. Utilizarea operațiilor și noțiunilor matematice la nivel elementar</p> <p>3.6. Identificarea influențelor tehnologiilor asupra caracteristicilor geografice ale României</p> <p>3.7. Rezolvarea de probleme cu conținut geografic, utilizând relații matematice</p> <p>4.1. Identificarea principalelor elemente naturale și socio-economice reprezentate pe hărți</p> <p>4.2. Citirea hărții și utilizarea semnelor convenționale</p> <p>4.3. Elaborarea unor desene schematiche ale elementelor și fenomenelor naturale</p> <p>4.4. Localizarea unor elemente din realitate pe reprezentări cartografice</p> <p>4.5. Realizarea reprezentărilor grafice simple, pe baza unor date oferite</p> <p>4.6. Interpretarea reprezentărilor grafice simple</p> <p>5.1. Identificarea informațiilor cu caracter geografic în baze de date accesibile prin internet</p> <p>5.2. Prelucrarea informațiilor referitoare la elemente de geografie a României dobândite pe baza tehnologiei informației</p> <p>5.3. Prezentarea elementelor de geografia României în format electronic</p> <p>6.1. Explicarea importanței mediului geografic al României pentru om și societate</p> <p>6.2. Explicarea diversității naturale, umane și culturale a țării noastre, realizând corelații cu informațiile dobândite la alte discipline școlare</p> <p>7.1. Aplicarea cunoștințelor și deprinderilor învățate</p> <p>7.2. Utilizarea metodelor simple de investigare (observare, analiză, interpretare) a realității oferite</p>	<p>România: Poziție geografică</p> <p>Relieful</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Caracteristici generale (trepte și forme de relief, proporționalitatea reliefului) ▪ Unitățile majore de relief: Carpații și Depresiunea Transilvaniei, Dealurile și Podișurile, Câmpiile, Lunca și Delta Dunării, platforma continentală <p>Clima</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Factorii genetici ai climei ▪ Elementele climatice; tipuri și nuanțe de climă <p>Apele</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dunărea. Râurile interioare. Lacurile. Apele subterane. ▪ Marea Neagră <p>Vegetația, fauna și solurile</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vegetația ▪ Fauna ▪ Solurile <p>Populația</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Numărul populației și evoluția numerică ▪ Repartiția geografică și densitatea populației ▪ Structura populației României <p>Așezările umane</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Așezările rurale. Tipuri de sate ▪ Așezările urbane. Tipuri de orașe ▪ Caracterizarea geografică generală a orașului București <p>Organizarea administrativ-teritorială</p> <p>Activități economice</p> <p>Agricultura</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cultura plantelor și creșterea animalelor <p>Industria</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Industria energetică și industria energiei electrice ▪ Alte ramuri: industria metalurgică, industria chimică, industria lemnului etc. <p>Serviciile</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Căi de comunicație și transporturi ▪ Comerțul ▪ Turismul <p>România în Europa și în lume</p> <p>Locul României în economia europeană și mondială</p> <p>Caracteristici ale mediului înconjurător</p> <p>Regiunile geografice ale României</p> <p>Analiza unei regiuni geografice</p> <p>Elemente ale dezvoltării durabile</p>

<p>de geografia României</p> <p>7.3. Prelucrarea informației: interpretarea unei diagrame simple, analizarea unei diagrame simple, elaborarea unui text pe baza unei diagrame, elaborarea de scheme</p> <p>7.4. Ordonarea elementelor, fenomenelor și proceselor folosind diferite criterii de clasificare: cantitative, calitative, cronologice și teritoriale</p> <p>7.5. Caracterizarea elementelor, fenomenelor și proceselor după un algoritm dat</p> <p>7.6. Compararea elementelor, fenomenelor, proceselor și structurilor teritoriale după caracteristicile solicitate, stabilind asemănări și deosebiri</p> <p>7.7. Explicarea elementelor, fenomenelor și proceselor observate (direct sau indirect)</p> <p>7.8. Explicarea relațiilor între grupuri de elemente fenomene și procese ale mediului geografic</p> <p>7.9. Analizarea elementelor, fenomenelor și proceselor din realitatea observată (direct sau indirect)</p> <p>8.1. Identificarea soluțiilor de protecție a mediului geografic din țara noastră</p> <p>8.2. Identificarea soluțiilor de organizare a spațiului din perspectiva dezvoltării durabile</p>	
---	--

Resursele de timp pentru această clasă sunt de două ore săptămânal în trunchiul comun (TC), care se suprapune integral sistemului de competențe specifice și conținuturi.

Toate competențele specifice din coloana din stânga se referă la toate conținuturile din coloana din dreapta, existând între acestea o corespondență de grup. Nu există o legătură biunivocă între o anumită competență și un anumit conținut. Profesorul poate urmări realizarea unor competențe specifice prin oricare din conținuturile oferite în coloana din dreapta. De asemenea, în parcurgerea unor anumite conținuturi, rezultate din logica disciplinei școlare și din succesiunea capitolelor, profesorul poate să își propună abordarea oricăror competențe specifice din coloana din stânga, în condițiile în care conținuturile pot duce la dobândirea acestor competențe.

6. SUGESTII METODOLOGICE

6.1. Elemente generale

Principalul element metodologic presupus de programele revizuite îl reprezintă *organizarea procesului de instruire în raport cu noile finalități asumate (competențele generale și competențele specifice)* și transformarea evaluării actuale într-o *evaluare a competențelor* (și nu a conținuturilor).

Competențele generale ale geografiei în învățământul secundar inferior (gimnaziu, clasele V – VIII) reprezintă un prim nivel, de bază, al competențelor generale ale geografiei pentru învățământul preuniversitar, în ansamblul său.

În învățământul primar (clasa a IV-a) și în învățământul gimnazial (clasele V – VIII) se formează **nivelul de bază** al realizării competențelor generale asumate. Acesta cuprinde:

- a) un ansamblu de **cunoștințe** esențiale (redate în conținuturile programelor);
- b) un ansamblu de **abilități** (metode și tehnici de lucru, deprinderi) sugerate de competențele specifice și elementele metodologice ale programei);
- c) un sistem de **atitudini**.

Cele opt competențe generale ale geografiei (1 ... 8) sunt concretizate în **competențele specifice** a căror numerotare (1.1., 1.2., ... 8.1., 8.2.) sugerează domeniul competenței generale căruia îi aparține. Construirea competențelor specifice în fiecare clasă ar trebui să ducă la construirea competențelor generale la sfârșitul ciclului de învățământ pentru care sunt asumate.

Programele revizuite propun o abordare nouă a procesului de evaluare (sub toate formele sale), prin care aceasta vizează **evaluarea competențelor** și nu a conținuturilor sau a obiectivelor învățării.

În esență, prin **evaluarea competențelor** se urmărește modul în care, pe baza unor suporturi oferite (text, grafice, hărți diferite, imagini, date) sunt evidențiate competențele dobândite de elevi, modul lor de manifestare și, în general, felul în care o anumită competență specifică are o finalitate acțională.

6.2. Sugestii metodologice specifice, pe clase

a) Clasa a V-a

Programa revizuită pentru clasa a V-a își propune să îi introducă pe elevi în învățarea geografiei, printr-un traseu de instruire care pornește din clasa a IV-a de la localitatea natală, la dimensiunile planetei, continuând cu abordarea elementelor de geografie generală ale planetei ca întreg, cu raportări semnificative la orizontul local (clasa a V-a). Între cele două momente există o diferență de abordare; în clasa a IV-a învățătorul încadrează noua disciplină școlară (Geografia) în universul de cunoaștere de la acest nivel, care este prin esență multidisciplinar și unitar, iar în clasa a V-a profesorul începe să îi construiască un univers disciplinar în sine.

În abordarea cu succes a acestui sistem, profesorul de geografie trebuie să aibă o legătură de colaborare strânsă cu învățătorul, pe parcursul clasei a IV-a, astfel încât în clasa a V-a să construiască elevului acest univers nou.

În cazul clasei a V-a, un element foarte important îl constituie formarea unei terminologii elementare și a unor cunoștințe minimale, *bazate preponderent pe observare* (directă sau indirectă) și mai puțin pe transmiterea acestora prin intermediul expunerii, descrierii sau pe baza textelor scrise (preponderent din manual). *Observarea realității înconjurătoare* sub aspectele ei sesizabile nemijlocit, sau într-o formă indirectă, prin imagini ale acesteia, *reprezintă sursa principală de învățare oferită elevilor*. Dictarea unor lungi pasaje și definiții, precum și suplimentarea lor informațională, nu reprezintă surse de învățare temeinică și nu fac obiectul unor competențe specifice.

Denumirile și noțiunile au un sens în învățare dacă acestea sunt bazate pe observare și sunt încadrate într-un sistem rațional, care să pornească de la necesitatea construirii competențelor specifice pentru atingerea în final a unor competențe generale. Manualele aflate în uz cuprind informații, denumiri și date care depășesc foarte mult limitele unei învățări raționale. În acest context, rolul profesorului este determinant în *selectarea elementelor utile din manuale și încorporarea lor în structuri de învățare care să conducă la realizarea competențelor asumate*.

Exemplele semnificative de noțiuni și de denumiri esențiale este util să fie fixate și prin intermediul *notării lor de către elev* pe suporturile de învățare. În acest fel, este *exersată* și capacitatea elevilor de a utiliza termenii noi în contextul exprimării și a scrierii corecte presupuse la acest nivel al

școlarității. Terminologia nouă poate fi aproximată de elevi prin formulări realizate în cuvinte proprii, care sunt mult mai utile în raport cu reproducerea mecanică a unor definiții.

Localizarea elementelor, fenomenelor și proceselor pe suporturi cartografice constituie elemente ale unei competențe generale a geografiei care poate să fie urmărită cu o atenție suplimentară. Procedura o reprezintă o succesiune de activități care presupune: identificarea localizării, compararea localizării pe hartă cu cea din realitate, înțelegerea semnelor convenționale și transferarea informației cartografice într-un mesaj oral sau scris.

Orizontul local constituie și la acest nivel „orizontul – sursă” al realității; urmează să fie perceput ca punct de pornire, dar și ca punct „final” de studiu al elementelor de geografie generală. La nivelul clasei a V-a, geografia poate beneficia de un aport semnificativ al informației din mass-media, în contextul în care elementele principale ale structurii sale conceptuale sunt construite prin intermediul imaginii de ansamblu a planetei și al posibilității de localizare corectă a acestor informații la nivelul planiglobului.

Geografia clasei a V-a oferă o dimensiune nouă în universul de învățare al elevilor, deoarece *permite realizarea unei legături între disciplinele despre natură și disciplinele despre om și societate*. Ea se află într-o anumită continuitate cu disciplina Științe ale naturii de la clasele III – IV și într-o corelație cu disciplinele referitoare la societate.

Un element de preocupare continuă din partea profesorilor trebuie să îl constituie numărul aparent mare de termeni presupus de geografia de la această clasă. Această preocupare este justificată dacă luăm în considerație abundența terminologică și informațională din manuale. Justificarea este diminuată în contextul în care profesorul *urmărește aplicarea programei școlare prin construirea de competențe specifice și nu reproducerea informației din manuale*. Terminologia specifică de la acest nivel are un pronunțat caracter introductiv și elementar. Învățarea terminologiei trebuie să aibă la bază observarea directă sau indirectă a realității geografice, de la realitatea înconjurătoare până la nivelul planetei. Formarea competenței de comunicare („Utilizarea terminologiei ...”) a început în clasa a IV-a, se dezvoltă foarte mult în clasa a V-a, dar continuă pe parcursul claselor a VI-a și a VII-a, prin diversificarea elementelor terminologice concrete la nivelul continentelor, regiunilor și al țărilor.

Pentru realizarea competențelor asumate, se recomandă utilizarea unor activități de învățare predominant sub forma unor exerciții de :

- poziționare reciprocă a obiectelor observate, față de punctele cardinale, pe hartă și pe teren;
- prezentare a unor succesiuni reale de procese și fenomene;
- comparare a poziției punctelor cardinale de pe hartă cu cele din realitate;
- identificare și amplasare a punctelor cardinale pe o hartă;
- stabilire a corespondenței poziției obiectelor reprezentate cu poziția lor reală;
- descriere a elementelor identificate sau observate pe un traseu (real sau pe hartă);
- citire a semnelor convenționale prin raportarea la aspectul real al fenomenelor și proceselor;
- identificare a termenilor geografici în texte (literare sau geografice);
- identificare a termenilor geografici în surse mass-media (reviste, emisiuni TV);
- notare a termenilor principali;
- explicare simplă, empirică (în scris și oral);
- definire a termenilor de bază (în cuvinte proprii, scris sau oral);
- completare a unor texte cunoscute (cu informație lacunară);
- descriere (dirijată sau structurată) a unor elemente, procese și fenomene, reale sau reprezentate grafic și cartografic;
- notare, în cuvinte proprii, a elementelor observate (direct sau mediat);
- comparare a elementelor și fenomenelor percepute direct sau indirect;
- observare a mediului din orizontul local și apropiat;
- dezvoltare a creativității și exprimării opiniei personale
- rezumare a unor texte (oral sau în scris).

De asemenea, este utilă raportarea competențelor specifice la suporturi de instruire cât mai diverse, astfel încât elemente care compun fiecare competență să poată fi exersate în cât mai diferite situații de învățare.

b) Clasa a VI-a

Trecerea de la geografia generală din clasa a V-a la geografia Europei, în clasa a VI-a, *schimbă foarte mult modul de abordarea al învățării geografiei școlare*. Astfel, dacă în clasa a V-a terminologia specifică are un pronunțat caracter prevalent în raport cu numele proprii, în clasa a VI-a, această situație se inversează: terminologia elementară din clasa a V-a este reluată în clasa a VI-a (fără a se adăuga un număr semnificativ de termeni noi), extinzându-se însă foarte mult prezentarea numelor proprii.

Există în manuale, atlase și cărți, informații potențiale referitoare la Europa, la regiunile și țările sale, care se referă la râuri, unități de relief, țări, capitale, diferite orașe, obiective turistice etc.; numărul acestora este foarte mare și alimentează uneori tentația de includere în procesul de învățământ a unei mari părți dintre acestea, ceea ce duce, în mod evident, la supraîncărcare.

În acest context, elementul didactic principal se referă la *capacitatea profesorului de a sintetiza elementele informaționale la un minim necesar*, astfel încât acestea să devină cunoștințe utilizabile permanent. Acest minim necesar se referă la denumirea unor unități majore, a principalelor fluvii, denumirea țărilor și a capitalelor lor, precum și elemente specifice în cazul fiecărei regiuni sau țări. Elementele informaționale și conținuturile trebuie raportate însă la suportul lor cartografic.

Un elev care termină clasa a VI-a trebuie să aibă *competența de a identifica*, pe orice hartă care i se pune la dispoziție, *localizarea principalelor elemente reprezentate*. De asemenea, cu ajutorul semnelor convenționale, trebuie să poată interpreta conținutul acestor hărți. Totodată, trebuie să manifeste interes pentru o informare proprie complementară.

Documentele primare derivate din programa școlară (planificarea anuală și proiectarea unităților de învățare) trebuie să acorde o importanță deosebită modului în care sunt alocate resursele de timp pentru studierea diferitelor regiuni, grupe de țări sau țări.

De exemplu, în cazul Europei Centrale, programa propune studierea unor elemente de ansamblu și a unui număr de cinci țări. Este evident că nu poate fi alocată câte o oră studierii fiecărei țări; este posibil ca, în cadrul proiectării unității de învățare, să poată fi acordată câte o oră următoarelor țări și grupe de țări: Germania, Ungaria, România și Republica Moldova. În acest caz, există posibilitatea studierii mai aprofundate a Germaniei, pentru evidențierea unor caracteristici geografice semnificative și a importanței sale în Europa și în lumea contemporană. Abordarea unor grupe de țări permite prezentarea unor elemente geografice noi, precum și compararea caracteristicilor acestor elemente la nivelul țărilor.

Existența unor țări în curriculum-ul complementar, diferențiat, oferă posibilitatea profesorilor de a sugera elevilor situații de învățare de tipul portofoliului individual; fiecare elev poate să își propună să studieze relativ mai aprofundat o anumită țară, neinclusă în curriculum nucleu, pe care să o prezinte, într-un mod succint și esențializat, într-o lecție destinată acestui scop; în acest fel, fiecare elev prezintă pe scurt o anumită țară, favorizându-se realizarea unui adevărat proces de interînvățare.

În cazul situațiilor de evaluare, este recomandabil să se evite cerințe informaționale nejustificate (numeroase denumiri, date și fapte). Accentul trebuie pus pe raportarea elementelor esențiale la suportul lor cartografic, pe identificarea localizărilor și pe construirea unor texte cu un caracter personal referitoare la elementele învățate.

În cazul clasei a VI-a este posibilă dezvoltarea la elevi a interesului pentru informare și cunoaștere. Sursele mass-media și lucrările complementare pot stimula acest interes.

Pentru realizarea competențelor asumate, se recomandă realizarea următoarelor activități de învățare:

- descrierea unei realități geografice după o reprezentare cartografică;
- explicarea conținutului semnelor convenționale;
- compararea unui text scris cu o informație cartografică.
- măsurarea distanțelor pe hartă (într-un mod empiric și intuitiv);
- identificarea și înțelegerea semnelor convenționale pe orice hartă oferită;
- explicarea localizării;
- explicarea relațiilor dintre elementele reprezentate.
- identificarea numelor proprii în text, pe hartă și în predare;

De asemenea, este utilă realizarea unor activități care să le continue pe cele din clasa anterioară (identificarea termenilor, notarea unor termeni și denumiri, rezumarea unui text etc.).

c) Clasa a VII-a

Sub raportul organizării procesului de instruire, asemănător clasei a VI-a, în clasa a VII-a trebuie să se acorde o atenție deosebită caracterului esențial și selectiv al ofertării informației în raport cu elementele sugerate de competențele specifice și de conținuturile programei. Și la clasa a VII-a există o tentație a enciclopedizării predării, ceea ce ar atrage după sine supraîncărcarea elevilor.

Competențele specifice nu sugerează dezvoltarea laturii informaționale a învățării. Acestea nu recomandă dictarea unor lungi pasaje și definiții sau înșiruirea unor denumiri în exces. În mod deosebit trebuie să subliniem *rolul suporturilor de instruire* în realizarea unei învățări temeinice și active.

În cazul geografiei pentru clasa a VII-a „orizontul – sursă” al învățării îl reprezintă realitatea lumii contemporane extraeuropene.

Pentru realizarea competențelor asumate, se recomandă utilizarea următoarelor activități de învățare:

- exerciții de observare liberă și dirijată (pe imagini, hărți, grafice);
- descrierea unor elemente simple, redate în surse diferite;
- identificarea numelor proprii pe hartă și în text;
- construirea unui text coerent utilizând noțiuni și denumiri (pe baza unui model sau a unui text nou);
- analiza și înțelegerea semnelor convenționale;
- raportarea textului scris la un suport cartografic;
- exerciții de completare a informației lacunare;
- utilizarea, în context nou, a informațiilor primite din diferite surse (capitole ale disciplinei sau noțiuni de la alte discipline, mass-media etc.);
- transformarea structurată a informației prin elaborarea unui text nou;
- identificarea și preluarea informației utile din TV, video, reviste, TIC etc.
- corelarea informației din mass-media cu învățarea școlară.

Aceste activități de învățare continuă activitățile din clasele anterioare și nuanțează concretizarea lor.

Pe parcursul acestei clase se evidențiază tot mai mult o dimensiune metodologică semnificativă a geografiei continentelor, în întregul ei: *construirea unei imagini tot mai complete și complexe a lumii contemporane*, prin extinderea viziunii geografice asupra tuturor continentelor (și a țărilor semnificative) până la dimensiunile planetare ale existenței umane.

În acest fel, se realizează o bază informațională semnificativă asupra *lumii contemporane*, percepută în mod inductiv (de la continentul natal la planetă în întregul ei), prin însușirea concentrică și cumulativă a unor fapte geografice esențiale (continente, regiuni, țări, popoare, orașe, activități economice). Sub raport metodologic, este util ca în orice moment al parcurgerii geografiei continentelor să se facă apel la elementele esențiale anterioare, pentru a se ajunge la o imagine de întreg, aparent constatativă, dar în realitate preponderent calitativă.

d) Clasa a VIII-a

La clasa a VIII-a există o experiență aprofundată referitoare la modalitățile prin care să fie realizată o învățare corespunzătoare a elementelor de bază ale geografiei României.

Există o structură clasică și o metodologie aplicată larg, cu origini în tradiția învățământului românesc.

Din perspectiva atingerii unor competențe, metodologia educațională ar urma să se modifice sensibil prin structuri inovative. Dimensiunea metodologică centrală a învățării geografiei în clasa a VIII-a o reprezintă asumarea, la acest nivel, a tuturor competențelor specifice de până acum și de atingere, în acest fel, a competențelor generale.

Cu alte cuvinte, în clasa a VIII-a este util să fie avute în vedere toate competențele specifice și să fie evaluate în mod corespunzător.

Atingerea competențelor reprezintă o finalitate diferită de cea a unui învățământ clasic. În acest context va fi necesară o dezvoltare corespunzătoare a modalităților de instruire în condițiile în care o practică tradițională pune în primul plan învățarea de denumiri.

Pentru realizarea competențelor asumate, se recomandă realizarea următoarelor activități de învățare (complementare celor din clasele anterioare), sub forma unor exerciții de:

- poziționare reciprocă a obiectelor observate, față de punctele cardinale, pe hartă;
- citire a semnelor convenționale prin raportarea la aspectul real al fenomenelor și proceselor;

- identificare a termenilor geografici în texte diferite;
- identificare a termenilor geografici în surse mass-media;
- notare a termenilor principali și de rezumare a unor texte;
- definire a termenilor de bază;
- completare a unor texte (cu informație lacunară);
- descriere (dirijată sau structurată) a unor elemente, procese și fenomene, reale sau reprezentate grafic și cartografic;
- notarea, în cuvinte proprii, a elementelor observate (direct sau mediat);
- comparare a proceselor, elementelor și fenomenelor percepute direct sau indirect;
- observare și de cercetare a mediului din orizontul local și apropiat;
- dezvoltare a creativității și exprimării opiniei personale;
- construire a unui demers structurat pe baza unui algoritm învățat;
- construire a unui text nou pe baza unor elemente oferite (termeni, date, denumiri);
- explicare a unor sisteme și structuri.

Este de observat că oferta de conținuturi la nivelul clasei a VIII-a nu acoperă suficient posibilitățile de concretizare a competențelor specifice, având – prin abordarea aproape exclusivă a geografiei la nivelul teritoriului țării noastre – un caracter restrictiv.

Această constatare nu diminuează mesajul educațional al conținutului presupus de parcurgerea elementelor, fenomenelor, sistemelor și structurilor caracteristice **geografiei României**.